ВАНРЕДНО ИЗДАЊЕ.

Број 19. У Новом Саду у уторак 23. јануара 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ДР. СВЕТОЗАР СВЕСЛАВ МИЛЕТИЋ

ПЕСНИК „СЛАВЯНКЕ“,

будилник народа свога, за младости, борац за права и правице српске

умрьо је —

дне 22. јануара (4. фебруара) 1901. — у Вршцу.

Седамдесетпет-годишњи старац очи своје уморне заклопио је — не дочекавши, да види оваплоћен рад свој за народ српски и напредак народни у ових крајевих... „у земљи нам овој, ново-обећаној!...“

Борио се четврт столећа и дуже — не уморио се! Силе му душевне скратише „силни и велики,“ не разумевши, не хотевши разумети Милетића, честите, родољубске и домољубске смерове и тежње за срећом и напретком отаџбине ове нам, свих заједно — витешке земље Угарске!

Авај, тежи јади Милетића снађоше у спреченој борби тој. Узраменици и усколеници, крилници и перјаници, одабраници и поборници Милетићеви — измакоше по том испод заставе Милетићеве, светле, никад неоскврњене. Замакоше за гору: за себивукповук користи јадне, себичне!..

А на прсте да их избројиш, који од онда и данданас трају дане мучне под заставом Милетића: бранећи, ширећи величајна начела слободоумна, безазорна!

Али суза сузу сустиже у очију нам; жалост и туга, као сињи камен, пада на срца нам — свечанога часа овог, самртника нам великога. Није, и не треба да је, овај мах, прекора ни укора икоме; историја суди а је сваком делу и неделу. Него приступимо сви, и свак Србин, без разлике вере политичке, и начела исповести — ка ковчегу самртничком, ка праху и пепелу до послетка, Милетића славног, и поклонимо се, захвални, светлом имену и помену његову — бесамртноме. Док се год српска застава буде била јавно, и српска се браћа — поборници, нестрашљиви заточници народни — буду борила славно за права српска и правце народне; светлиће на застави тој непомрчено, сјајно име Светозара Свеслава Милетића и помен му спомињаће се уз цара-Јована и деспот-Ђурђа Бранковића-Хебскога и Монастерлије, и Рашковића, и Книћанина и Шупљикца...

Дре. Светозаре Свеславе Милетићу! Бог да ти душу прости! Лака ти црна земља у Војводини — сарањеној! Дуговечан ти спомен у народу српском, који си свом душом, свим срцем љубио свега века свога... а за-њ пострадао!

Остарела омладина — доба Милетићева.

Милетић.

Кад у далеком свету кажеш Србин, многи ће застати, промислиће се мало и рећи: знам, знам, ви имате Милетића!

Јесте, прославио је себе, па је прославио и нас. То је она добит, коју има народ од својих великих синова.

Ми Срби, где год нас има, осећамо тешки удар, који нас је задесио. И не само ми Срби. Сви народи Угарске осећају то, само на жалост, не и Мађари. Не познаше га! А како ли се Милетић у добу апсолутизма борио за уставност Угарске?! Све ситније обзире он је оставио на страну. И докле требаше те борбе, дотле беше добар, дотле — и не даље.

Братство са немађарским народима и савез са источним државама, у чему је видео Милетић једини спас и нас и Мађара, Мађари нису примили. Данас, кад хоће да спусте Милетића у гроб, указују се у даљини такве прилике, да без сумње многог и многог мађарског родољуба обузима студен. Доћи ће историја, и она ће најјасније показати величину Милетићеву.

Оно, што је Милетић урадио на пољу наше народно-црквене автономије, огромно је. Судите праведно! И узмите у рачун, да се то не негује и не залева, него се гази ногама и коси немилице... Нека се са свију страна врше поштено оне уредбе, којима беше творац Милетић и ми би у нашој автономији имали веома мало да мењамо... Али и то ће пресудити историја — боље од нас.

Милетић беше прави син српског народа, скроз демократа. Он је поштовао и волео Светозара Марковића, пазио је Љубена Каравелова и давао им вазда места у „Застави“.

Само он није хтео — као они. Њега свог беше освојила једна једина мисао — мисао ослобођења његове потиштене браће и ослобођење Балкана. Да је одсудни час близу, то је Милетић прозрео својим бистрим духовним оком и он се сав посветио тој ствари. Дај да помогнемо прво браћи, па ћемо после и економски...

Он је хтео да одушеви Српство сво и свуда, да у оном одсудном часу жртвује — све.

И он је успео... Успео да учини оно, што човек може да учини. Данас се може и мора казати: Милетић је био онај, који је посредовао, да се пред српско-турски рат споразумеју Србија и Црна Гора. Он је у оно време био једини у стању да то учини и — учинио је. Доћи ће историја, па ће расветлити и то.

Није он у Београду држао велеиздајничке беседе. Он је хтео да Србија и Црна Гора иду заједно, и хтео да

ми овострани Срби помогнемо ослобођењу наше подјармљене браће упливом, новцем и добровољцима.

Али већ и то беше много, па дакле и — грех. И нађе се Јуда да облаже и Пилат да опере руке...

Колико је Милетић био велики, доказује и рад нове данашње радикалне омладине. Када га нестаде из редова бораца, и кад се његова начела стадоше одрицати Петри, и његови некадањи другови стадоше у Кикинди да деле политичке ризе његове, онда је нова омладина, ценећи Милетићев рад, ценећи његову тековину, устала да брани начело његово, од некадањих пријатеља његових.

Новија омладина је у најодсуднијем часу, дефиловала пред Милетићевим радом... Његово начело требало је народу. Она је осетила да то начело не сме пропасти, а кад га једном очува, онда је лако — поћи напред.

Данас је Милетић умр'о. Па да ли да кукамо?! Јесте, жалимо га као човека, жалимо њега ради, његових ради, народа ради. Али не кукамо за тим: што није живео још дуже зато, да нам још више учини.

Доста је од њега! Дао нам је пример — у свему. Ако смо људи, ми ћемо казати: Нема више Милетића, жао нам је и Бог да га прости, сад је на нами ред! Ако нисмо људи, нисмо ни достојни да кукамо за Милетићем.

Имаш ли синова народе; да прегну свом снагом душе своје у твоју корист. Онда ће Милетићу лака бити црна земља. А ако немаш тих синова народе српски, не плачи за Милетићем ма колико да је заслужио, него седи и оплачи судбину — деце своје.

Али не, не! Милетић ће и мртав да нас одушеви, јелте? Он не би био Милетић, да то не може... И докле год нам гроб Милетићев буде светао, ми не можемо пропасти. Млађа омладина — после Милетићева доба.

Живот Дра Светозара Милетића.

Милетић се родио у сиротињи. Он је син честитог српског занатлије, чизмара Симе, и матере Тодоре. Угледао је света 10. фебруара 1826. године у Мошорину (Шајкашкој). Његово је крштено име Аврам, но мати га прозва Светозар, јер је то име добио на знамењу.

Сима Милетић имао је седморо деце, међу којима је Светозар био првенче. Светозар Милетић свршио је српску основну школу у родном месту, а немачке основне школе у Тителу. И тамо и овде био је први ђак.

Милетићев отац хтео је свог најстаријег сина, с обзиром на своју сиротињу, да даде на занат. Но мати Милетићева молила је и наговарала је, да се њен Светозар даде на школе и науке. Па тако се и десило

Под тешким, очајним приликама, почео је Милетић да похађа новосадску гимназију. Прве године био је на стану у сиротном крају, у улици земљане ћуприје, код неке сироте удовице. Храну су му шиљали сваке недеље, из Мошорина, но то худо стање није ни мало пречило Милетића у учењу Он је, кад не беше у школи, чистио обуће, доносио воду и вршио сваковрсне кућевне послове Већ у II. раз. давао је Милетић лекције другим ђацима и отуд се издржавао. Тако је он био прецептор и дру М. Политу-Десанчићу. На препоруку М. Светића, добио је доцније Милетић од тадашњег вршачког владике Јосифа Рајачића годишњу припомоћ од 100 форината.

По свршеном V. гимназиском разреду оде Милетић са најодличнијом сведоџбом у Пожун, да настави два последња разреда. Тамо се патио и опет давањем лекција, тамо је проживео многи горак час, јер је често и гладовао, само да може понешто одвојити од својих уста и послати сестрама.

У том је затекла Милетића значајна 1848. год. Он похита у народ и стави му све своје млађане силе на расположење. После тога оде у Беч где је свршио права и где буде 3. априла 1854. год. промовиран за др. права. Треба напоменути, да је Милетићу у Бечу већ лакше било живити, јер је његова ванредна даровитост упала у очи кнезу Михајлу Обреновићу, који је сталном штипендијом помогао тог најодличнијег српског ђака.

* * *

Треба да кажем неку реч о упливу, кога је Милетић вршио на своје садругове, ђаке. Необична марљивост, озбиљност и примеран живот Милетићев стекао му је поштовање код његових садругова, а његово умно преимућство стекло му је апсолутан уплив. Милетић је тај свој уплив употребио на корист свога народа. Да наведем само оно, што Милетићев школски друг, др. Ђока Милосављевић, прича о том. „Милетић", прича др. Милосављевић, „био је на све нас који се после 1849. г. учисмо у Бечу, од великог уплива. Ми смо га се бојали, јер је био строг и сваком изрекао у очи ману, а тражили смо његово друштво, јер смо од њега могли што чути и научити. „Идите у библиотеку, па крадите оно благо што тамо лежи нагомилано, крадите, јер нашем народу треба то," говораше нам он. Онима, који не имадоше дара, ил воље за учењем говорио је Милетић пред свима осталима: „Иди ти брате кући, што трошиш овде узалуд време и родитељски новац." У оно доба владало је код ђака неко старешинство. Ђак који је био по школи старији, био је и „паметнији". а млађи ђак није смео у друштву ни да говори. Милетић је разбио тај обичај. Он је увлачио и млађе у друштво, изазивао их је да исказују своје мисли и бранио их је од нападаја старијих. Против њега није нико устајао. Ето, тако је Милетић световао, учио, бранио и одушевљавао своје садругове Кад смо се после разишли из Беча," вели др. Милосављевић, „те дође г. 1869. а ми видисмо, да је скоро цело наше тамошње коло послао народ у сабор."

И одиста! Милетић је и својим доцнијим радом показао, да је умео да прикупи око себе људе, да је умео да занесе и одушеви све оне са којима је у додир долазио, те је с тога поглавито његовим упливом створена онако брзо и на јуриш странка, која управо не беше само странка, но више нешто, јер је у тој странци био тако рећи наш целокупни овострани народ.

* * *

Милетић је положио докторат права 1854. год, затим је био у Лугошу пристав. Године 1856. положио је адвокатски испит, те се настанио у Новом Саду. За кратко време постао је од најчувенијих адвоката околине. На кратко, пошто са настанио у Н. Саду, јер буде 1861 год. изабран за градоначелника. После тога се ода и опет адвокатској пракси, али ју је напустио кад се примио 1866. г. уређивања „Заставе".

Године 1867. буде поново изабран за градоначелника, (с тога је и пренео „Заставу" из Пеште у Н. Сад) но већ јуна 1868 буде по налогу министра суспендован са звања. Од оног доба држао се Милетић само „Заставе".

Милетић је био од 1861. год. па све док није оболео, заступник свију угарских сабора и српских конгреса. (Овде се дабогме изузима време, кад је био затворен) Милетић је био изабран и за посланика на хрватском сабору 1865. г. но на скоро се захвалио на мандату, а и доцније није се хтео примити, да иде у Загреб, јер му не достајаше времена. Иначе је заступао ове срезове и места: На нашем политичком благовештенском сабору (1861. год.) заступао је Н. Сад. За српско народно-црквени сабор био је изабран: у Кулпину 1864., у Н. Саду 1868., у Бечеју и Оточцу 1869., у Н. Саду 1872., у Шајкашкој 1875. и у Н Саду 1881. године.

На угарском сабору заступао је при изборима од 1865. г. бечејски срез; 1869. г., 1872. и 1875. г. башахидски срез. 1881. год. пао је у Башахиду, но тада га изабраше Шајкаши са највећим одушевљењем и поред огромних тешкоћа, јер су морали да прегазе Мутњачу.

* * *

Кад човек промотри и предочи целокупан рад Милетићев, он као занесен мора пред тим огромним радом да застане. Тај рад је управо — невероватан. О унутарњој важности Милетићева рада излишно је и говорити, његови чланци и говори носе на себи печат необична знања, дара и тваралачке силе. Народ је Милетићеве чланке најрадије читао, власници су се у сабору највећма страшили Милетићева — говора. Како је Милетић поред својих послова у породици, општини и у странци, имао времена за оне стотине саборских говора и онај безброј чланака, то је тешко схватити. Ја сам недавно прелиставао Милетићеве чланке које је писао у „Српском Дневнику" и „Застави", па их рачунам на хиљаду.

Још у Пожуну као ђаком почео је Милетић писати чланке и песме. Неки од његових радова изишли су у „Славјанци" коју је књижицу издала ђачка омладина пожунска. Од Милетићевих песама, живи и данас у народу негдања српска Марсељанка: „Већ се српска застава свуда вије јавно.." Иначе је Милетић писао у „Дневнику" још раније, али од 1860. год. почиње његов прави рад.

После октобарске дипломе и царског писма Рехбергу о војводини, видио је Милетић колико је сати Он је 1860. год. написао читаве низове чланака „О војводству српском", па чак о „Облику српског војводства". У броју 83. „Српског Дневника" год 1860. рекао је Милетић ово: „Жеље су српске те, да имамо у Аустрији као народ политичко биће и политичке гаранције Политичко биће, биће нам осигурано ако имамо одређену област, а гаранције су те, да нам се ујамчи језик у свеколиким струкама исте области".

На „туцин дан" исте године написао је Милетић у истом листу чланак, који је произвео огроман утисак: „Војводство је, дакле, сахрањено", вели он. „Не жалимо за Баховом војводином, али зар осим Бахове војводине никако друкче није могло бити. Разделише нам ризи наше. Аустрија нас је предала угарском сабору на милост и немилост."

1861. год кад се сазва благовештенски сабор, исчезе и опет све пред Милетићем. Дошао је био важан тренутак, а кад год је долазио важан тренутак, Милетић развија дивовску снагу; он узлеће над осталима као орао; сви му праве места и он оправдава то место.

Кад је 1864. „Српски Дневник" због познате парнице морао да престане, а год. 1865. поче да свиће уставно

доба, осетише и Срби потребу, да се оснује независан лист. Тада сви помислише на Милетића, тада се и опет све очи упреше на њега. И Милетић подиже „Заставу“, а како је у њој бранио наша политичка права, о томе није потребно да говоримо, о томе ће још дуго причати они, који су те чланке пратили, причаће то својој деци па и својим — унуцима.

* * *

Треба да се осврнемо на саборске и остале говоре, које је Милетић говорио Ми их овде не можемо побројати, чак ни оне најглавније назначити, јер их је сувише много. На благовештенском и народно-црквеним саборима готово нема седнице, нема питања, у коме Милетић не води велику реч. Нећу да кажем четвртина, али петина свих саборских извештаја састоји се из говора — Милетићевих.

Па и у угарском сабору наместио се био Милетић као код куће. Кад год долази иоле важнија народна ствар, он се очупа од својих осталих послова и тада донаша интерпелације, ставља примедбе, држи велике говоре.

1866. год. 10. фебруара, у адреској дебати угарског сабора устаје Св. Милетић, и ма да је онда владао доста слабо мађарским језиком, држао је први свој значајни говор. Он је хтео, да се у адреси не каже „мађарски народ“ него „народ земаљски“, и осуђивао је оне Мађаре, који су хтели да се здруже с Немцима против Словена. Тим је говором привукао Милетић на себе пажњу целог сабора, па и многа непријатељства.

У три маха поднаша Милетић сабору са друговима адресу, он поднаша законски предлог о народностима, који је имао очигледног уплива. Значајан је говор Милетићев од 12. октобра 1872. год. у коме је доказивао, да нема правде у Угарској, па је толико и толико пути искао сазив сабора, бранио права Троједнице, права Словака, Бокеље, народе на Балкану итд. итд. Да је Милетић био творац бечкеречког програма, мислим да је и сувише јасно.

Понекад је био влади на сабору кост у грлу. У току неколико дана интерпелише о 5—6 предмета Тако је у последњим данима 1871. год. говорио у крајишким шумама, интерпелисао је о спољној политици, искао сазив народно-црквеног сабора, учествовао је у расправи о буџету и предложио прозвани: „Милетићев канал“.

И 1875. године био је Милетић на угарском сабору неуморан. Говорио је у току од 8 дана против буџета, против повишења пореза и рекао: Овде је већ као у Турској. После неколико интерпелација изгубио је министар Тиса сво стрпљење. Било је то 3. децембра (1875.) кад је Милетић интерпелисао о затварању словенске Матице. Тиса устаде, те хтеде да обрука Милетића са својом познатом безобзирношћу. „Има животиња“, рече он, „које онда лармају, кад се боје.“ — Но, наишао је на момка Милетић се подиже, те му примети: „Ја се нисам дружио са животињама, али сам учио од учитеља, да има једна животиња, која кад јој је сувише добро, од беса иде на лед те игра.

Последњи говор у угарском сабору држао је Милетић 10 фебруара 1882. Тада је био већ болешљив па му и беседа беше кратка Говорио је о Босни и завршио са речима: „Време би било да ми изађемо из Босне и Херцеговине.“

* * *

Др Светозар Милетић испио је многу горку чашу. Онај, коме је познато шта је радио и урадио, тај зна унапред и то, да је морао много претрпити. Све што беше пакосно и подло, дигло се против њега. Стотину стрела било је наперено на његове груди, и те стреле ако и нису убиле, многа је од њих погодила.

Године 1869. у 118. броју „Заставе“ изашао је чланак под насловом „Ћирилица у загребачком политичном хербергу“. Тај чланак био је наперен против бана Рауха и Милетић је 18. августа 1870. год. од будапештанске пороте осуђен на годину дана затвора и 500 фор. глобе. Хоћу да напоменем само ово: „Заклети тумач будапештанског суда превео је тада у чланку наведену српску пословицу: „Жарити и палити“ са: „sennen und brennen“. И то је било од одлучног уплива. 22. фебруара 1870. год. био је у Н. Саду у ајмашкој порти због те Милетићеве парнице велики митинг. Било је света не само из Бачке и Срема, но чак и из Баната. На том је митингу закључена представка на сабор, да се Милетић не изда суду. 14. марта 1871. год. кад је Милетић већ тавновао у Вацу, био је у Н. Саду трећи митинг који је изјавио: да наш народ сматра за неоправдано да др. Милетић седи још даље у сужанству (пошто су и Раухова дела већ изашла на видело). У опште је овладао онда целим нашим народом покрет, који је јасно сведочио, ко му је био Милетић.

Но Милетић је од 6. окт. 1870. до 8. окт. 1871. год. одлежао у Вацу. Становништво Ваца и данас се сећају, колико је за сво то време долазило Срба. Није било Србина који прође том пругом, а да не сврати сужном Милетићу у походе. Стотинама њих мушко и женско, кренуше се нарочито на тај пут, само да одаду пошту „вацком мученику.“

Па тек кад дође дан ослобођења Милетићева. Сва наша већа места изабраше изасланике, који ће отићи у Вац и дочекати ослобођена Милетића на вратима тавнице. Дошло је било на 70 особа, дошло их је толико, да се влада поплашила демонстрације, те наредила, да се Милетић нешто раније пусти, но што је требало. Тиме је хтела спречити удешен поздрав. На путу између Пеште и Новог Сада дочекивале су на свакој станици Милетића велике депутације, пуцали су из прангија, и силним брзојавним честиткама не беше краја. Но шта се десило у Новом Саду? 8. октобра требала је да се одржи бакљада Милетићу, но влада је добила извештај, да ће то бити знак некаквој буни, те је наредила, да сва посада града Варадина целе ноћи буде у приправности. Па тако је и било. Бакљаду су забранили, а по улицама су крстариле јаке војничке патроле, те растеривале иоле веће гомиле...

Друга новинарска парница, коју су дигли против Милетића, свршила се повољно. Но оно што се десило 1876. године на почетку српско-турског рата о том је грозно и говорити. Ноћу између 4. и 5. јунија буде Милетић дигнут из постеље и са 14 војника одведен у затвор па истог дана испраћен у Пешту.

18 месеци лежао је Милетић без суда и пресуде у истражном затвору у фортуни, а на коначној расправи, која је трајала 8 дана, буде Милетић лицем на Богојављење 1878. год. због велеиздаје осуђен на 5 година затвора. И саме мађарске новине узвикнуше после Милетићеве осуде: „то није било право!“

На измаку нашег народно-црквеног сабора 1879. год. подписаше народни заступници у тајној конференцији молбу, у којој су од владара молили за Милетића помиловање. Милетић сам није хтео молити, ма колико да су га наговарали.

После тавновања од 3½ год. буде Милетић 15. нов 1879. помилован. Но тежак је био његов затвор, кроз три и по године узеше му перо и хартију, узеше му слободну употребу књига и новина, отуђише га од света и људи. Сваке три недеље једаред и то само на 10 минути могла је с њим говорити у присуству чиновника његова најужа породица . . . Чиновник је у тим приликама чекао са сатом у руци, само да не прође и један минут више.

Милетић је изишао из Ваца осамљен и болестан. Месецима се одрекао рада, и једва се нешто опоравио. Но већ 1882. год. октобра се разболео, разболео од болести од које је умро бан Јелачић . . . Марта 1883. год. донеше га полумртва из Беча у Нови Сад, да бар умре међу својима. 7 недеља није ништа знао о себи, лекари су му одказали живот, но снажна природа Милетићева надбила је оног пута и саму — смрт. Милетић се опоравио и то не само телесно но и душевно. Но то на жалост није дуго трајало. Крајем јануара 1884. год. он се на ново поболео, он поче и опет да предвиђа, како му његови непријатељи изнад земље и испод крова раде о глави.

Вести о смрти др. Светозара Милетића.

У понедељак 22. тек. месеца, у 11 сати ујутру, стигли су први кратки брзојави из Вршца у Нови Сад, да је др. Светозар Милетић умр'о у 9 сати ујутру.

Већ после неколико тренутака забрујаше звона са црквених торњева, која оглашаваху смрт нашег непрежаљеног народног великана. Накратко за тим истакнута је на кући г. Јована Т. Чавића, где се налази и уредништво „Заставе“, црна застава, а одмах по том издала је породица др. Светозара Милетића, као и уредништво „Заставе“ посмртне објаве.

Посмртна објава породице гласи:

†

Тужним срцем јављамо, да нам је преминуо у Вршцу наш мили и непрежаљени муж, отац, свекар и деда

Др. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ,

данас у понедељак у 9 сахати пре подне у 75. години својег живота.

Тело милог нам покојника пренеће се из Вршца у Нови Сад и сахраниће се у среду у успенском гробљу.

У Новом Саду, 22. јануара 1901. год.

Супруга: **Анка Милетић** рођ. **Милутиновић.**
Деца: **Милица Томић** рођ. **Милетић** и др. **Славко Милетић**
Унучад: **Светозар** и **Милан.** Зет: **Јаша Томић.**
Снаха: **Мицика Милетић** рођ. **Јосифовић.**
и остала родбина.

А уредништво „Заставе“ издало је оваку посмртнину.

†

Овај час стиже глас који нас је поразио, да је

Др. Светозар Милетић,

дугогодишњи вођа српскога народа, народни љубимац,

оснивач и уредник „Заставе“, умро у 75. години својег корисног, истрајног и мукотрпног живота.

Слава му и вечан му спомен!

Уредништво „Заставе“.

У 2 сата по подне изашла је и „Застава“ те објавила смрт нашег великана. По подне су поједини трговци у својим излозима истакли у црно увијену слику Милетићеву а црна застава истакнута је и на Матичиној згради. У то доба почеше већ да долазе из Србије, Босне и Херцеговине и других крајева овом уредништву и породици изјаве саучешћа над великим губитком који је задесио наш народ.

*

О последњим часима дра Светозара Милетића нисмо у стању за овај мах још ништа да јавимо, јер немамо извешћа. Брзојав нам је јавио само толико, да је смрт наступила напрасно. Да ће смрт код дра Светозара Милетића наступити напрасно, то су лекари предвиђали. Још у недељу по подне писао је др. Славко Милетић својој сестри у Н Сад, а на завршетку писма беху речи: „Сви смо здрави“.

Др. Светозар Милетић био је штоно реч гвоздена здравља. И кад се није осећао добро, није се никад тужио, то је морала његова околина да погоди из извесних знакова које је он крио. Па и кад га је тресла грозница, није признавао да је болестан.

Његова некадања душевна болест малаксавала је све већма, од кад се налазио у кругу својих, и он се последњих година бавио скоро искључиво читањем, говорио је и судио о свему правилно и тек веома ретко, кад је дошао говор на извесне ствари, које су му узеле слободу и здравље, умео је да се занесе. Ал то је бивало ретко, веома ретко. . . Умео је да суди и пресуђује, да воле и да ужива, да стрепи и да се нада. . . Сада је и то — престало.

Укоп Милетићев. Овдашњи црквени одбор држао је синоћ у 6 сах. ванредну седницу у којој је једногласно закључио, да учествује као приређивач укопа дра Св. Милетића и да све, што се тиче црквене стране те тужне свечаности узме на себе по пристанку породице Даље је одлучио, да позове све корпорације Новога Сада, као и магистрат, да учествују у овој тужној свечаности А исто тако, да позове све веће српске општине црквене. Уједно ће, да објави посмртницом смрт свог бившег многогодишњег одборника и посланика на Срп. Нар. Црквен. Сабору Карловачком.

Црквени одбор српске православне црквено-школске општине новосадске, издао је ову посмртну објаву:

†

Црквени одбор српске православне црквено-школске општине новосадске јавља свему Српству, да је у Вршцу у понедељак 22. јануара (4. фебруара) о. г. у 9 сахата пре подне у 75. години живота свог испустио своју племениту душу великан и првак српског народа

Др. Светозар Милетић,

многогодишњи новосадски посланик на Српском Народном Црквен. Сабору Карловачком, бивши новосадски градски начелник и т. д.

Укоп великог покојника биће у среду 24. јануара (6. фебруара) о. г. у 2 сахата после подне по распореду, који ће се за времена саопштити. После свршеног опела у св. саборној цркви, сахраниће се тело великог покојника у породичној гробници св. успенског гробља.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено-школске општине у Новом Саду 22. јануара (4. фебруара) 1901. г.

Одбор Срба грађана новосадских за приређење укопа дра Светозара Милетића. — На глас смрти дра Светозара Милетића, искупило се до 50 Срба грађана разна положаја, и одлучише у главном ово: Да са пристанком породице узму у своје руке спровађање укопне свечаности. Спровађање је поверено одбору од 24 особе, који је одбор изабрао себи за председника г. Перу Попадића (Међутим кад је црквени одбор изјавио жељу, да он узме на себе црквену страну ове тужне свечаности, онда је одбор грађана решио, да узме на се бригу око свега осталога). Даље је одлучио, да изда посмртницу на целокупно Српство.

Одбор грађана Срба-Новосађана издао је ову посмртну објаву:

†

Одбор грађана Срба-Новосађана јавља свом српском народу, да је у Вршцу у понедељак 22. јануара (4. фебруара) о. г. у 9 сахата пре подне у 75. години живота свог испустио своју племениту душу великан и првак српског народа

Др. Светозар Милетић,

бивши новосадски градски начелник, многогодишњи посланик на угарском земаљском и Српском Народном Црквеном Сабору Карловачком и т. д. и т. д.

Тело великог покојника пренеће се из Вршца у Нови Сад у св. саборну цркву 24. јануара (6. фебруара) у 8½ сахата пре подне, а укоп биће у тај дан у 2 сахата после подне по распореду, који ће за времена издати црквени одбор српске православне црквене општине новосадске После свршеног опела у св. саборној цркви сахраниће се тело покојниково у породичној гробници св. успенског гробља.

У Новом Саду, 22. јануара (4. фебруара) 1901. г.

Одбор грађана Срба-Новосађана.

*

Споменик Милетићу. Црквени одбор новосадске општине, одлучио је у синоћној својој ванредној седници, да предложи скупштини својој, да на место венца дру Милетићу, вотира своту од 600 круна на споменик Милетићу.

Не ће бити славе. Црквени одбор новосадске општине одлучио је у синоћној седници својој, да због смрти дра Св. Милетића, не буде овогодишња црквена слава у алмашкој цркви.

Народна забава одгођена. Одбор који је хтео да приреди народну забаву на св. Три Јерарха у Нов. Саду, састао се, на глас о смрти дра Светозара Милетића, и одложио је забаву.

Знак жалости. Црквени одбор новосадске општине, одлучио је, да се на свима месним автономним српским школским зградама истакне црна застава у знак жалости за дром Светозаром Милетићем.

Распоред укопа. У овај мах нисмо још у стању да донесемо цео распоред укопа. Засад је одлучено, да укоп буде у среду после подне у 2 сахата. Тело дра Светозара Милетића стиже по досадашњем распореду у среду у 8 сахата ујутру на новосадску железничку станицу. Ако буде допуштено, да се сандук још на станици распреми, онда ће спровод са свештенством, црквеним и грађанским одбором, као и корпорацијама и народом, спровести тело од станице до св. саборне цркве Иначе ће изићи на станицу, дочекати и примити тело великог покојника само одбор грађана

Милетићев лик. На првој страни овога броја „Заставе“ доносимо лик дра Светозара Милетића из доба, када је био у најбољој снази.

Свима корпорацијама и онима, који желе да учествују као чиниоци при укопу дра Милетића. Да би се при укопу дра Светозара Милетића одржао ред и могао издати што пре тачан програм, умољавају се сви они, који желе да учествују као чиниоци при укопу, да се ради споразума изволе обратити председнику новосадског одбора грађанског г. Пери Попадићу.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 22. јануара.

Беч. Др. Живни, уредник „Парламентера“ помилован је и пуштен на слободу.

Лондон Бури су заробили јаку енглеску посаду.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду